

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri popoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/L, Jüteljska tiskarna.

Depise frankirali in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leta K 60, za mesec K 20, Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/L, Jüteljska tiskarna.

Telegrami.

VAŽNA SEJA MINISTRskega SVETA.

LDU Beograd, 5. jan. Na snočnji seji ministrskega sveta so bila na dnevnem redu tri glavna vprašanja: 1. vprašanje nasledstva prestola v primeru, da regent Aleksander ne bo imel otrok; 2. vprašanje upravnih enot; 3. vprašanje zgornje zbornice. Sklenilo se je, da se počaka, da podajo klubi svoja mnenja o teh vprašanjih. Ker je večina poslancev odsotna in ker so danes odpotovali na božične počitnice še ostali poslanci, se bo o teh vprašanjih razpravljalo, ko se vrnejo v Beograd vsi poslanci.

ŠE ENA VAŽNA SEJA

LDU Beograd, 5. jan. Glavni odbor demokratske stranke je imel včeraj važen sestanek, na katerem se je sestavilo poročilo, ki se predloži prvi naslednji klubovi seji. Razpravljalo se je tudi o snočnji seji vlade ter o posameznih členih ustave. Večina članov demokratskega kluba je glede vprašanja prestolonasledstva mnenja, da krona ne sme proiti na žensko linijo dinastije Karagjorgjevičev. Sicer pa se bo o teh vprašanjih podrobneje razpravljalo dne 10. t. m., ko se vsi poslanci vrnejo v Beograd.

TURŠKI MINISTRI.

Belgrad, 5. Ministrski predsednik Pašić bo po božičnih počitnicah pričel bogatiana z muslimani glede njihovega vstona v vlado. V parlamentarnih krogih trdijo, da bo dobila jugoslovenska muslimanska organizacija portfelj ministra za bogočastie in ministra za narodno zdravje. Trdijo da bo muslimanska organizacija kandidirala za ministra za bogočastie urednika Korkuta, za ministra za zdravstvo pa dr. Kara-Mehmedovića.

Belgrad, 5. »Pravda« tavlja iz Sarajeva: Jugoslovenska muslimanska organizacija je sklenila, da na mesto dr. Mehmeda Spahe delegira v vlado Sahiba efendijo Korkuta, glavnega urednika »Pravde«. Korkut bi prišel vpoštev za ministra za bogočastie, dr. Kara-Mehmedovića pa za ministra za narodno zdravje. O podelitvi tretjega portfelja, ki pripada jugoslovenski muslimanski organizaciji, bo klub še razpravljatal.

LAHI MORAJO ITI!

LDU Beograd, 5. jan. Z ozirom na vesti iz merodajnih krogov mora Italija do 10. t. m. evakuirati okraje, ki po rapalski pogodbi pripadejo nam. Isti dan bo naša vojska zasedla to ozemlje. Prebivalci pripravljajo velike manifestacije za sprejem naše vojske.

Položaj v Belgradu.

Načrti ustave.

Belgrad, 5. Na seji ministrskega sveta se je nadaljevala razprava o načrtu nove ustave. Na prihodnji seji bo načrt v celoti sprejet. Večina članov kabineta se je izrekla za sedanjí načrt z zelo malimi izpoprjemami. Tudi čl. 22. po katerem bi mogel postati naslednik prestola knez Sveljad, ako bi prestolonaslednik Aleksander ne imel otrok, je došel v razpravo ter je bilo sklenjeno, da se o tej zadevi vpraša za mnenje klube vladnih strank. V demokratskem klubu se je o tem sklepalo že preter je bila večina njegovih članov proti temu, da bi smelo prestolonasledstvo preiti na žensko črto dinastije Karagjorgjevičev. Tedaj je bilo tudi sklenjeno, da dinastija sama ne dela iz tega nobenega vprašanja ter da tudi neče vplivati, da bi vlada predložila člen 12. v sedanjí obliki. Pri razpravi o dokrajinskih samoupravah je bilo sklenjeno, da se to vprašanje predloži v rešitev klubom. Kar se tiče velikosti posameznih okrajev so člani vlade Nikole Pašića mnenja, da bi vseh okrožij ne smelo

biti več kot 35 in da ni potrebno, da bi posamezna okrožja imela manj kot 200.000 prebivalcev, niti več kot 800.000. Med radikalnimi in demokratskimi ministri vlada popolno soglasje v vseh vprašanjih, glede ureditve države. Obe stranki sta za edinstveno državo ter proti avtonomiji ali federacijam. Kar se tiče zornice zbornice, imajo rešiti to vprašanje klubi sami. V ministrskem svetu je bila izvoljena komisija, ki ima predelati vse ukaze in imenovanja uradnikov v zadnjih dveh letih. V to komisijo so bili imenovani ministri Svetozar Pribičević, dr. Velizar Janković, Joce Jovanović in dr. Milenko Jovanović. Ravno tako je bil izvoljen tudi finančno-gospodarski odbor, v katerega so bili imenovani ministri dr. Velizar Janković, dr. Vekoslav Kukovec, dr. Hinko Krizman, Joce Jovanović in Nikola Uzunović. Šesti član tega odbora je finančni minister. Čezar listnica pripada demokratom.

Stojan Protič na obzorju?

Zagreb, 5. »Jutarnji list« tavlja iz Beograda, da Jugoslovenski klub še ni sklepal o sodelovanju v vladi. Dr. Korošec čaka, da pridejo v Belgrad poslanci njegovega kluba in Radičeve stranke Jugoslovenski klub se nadeja da Pašić ne bo mogel sestaviti večine v parlamentu in da bo potem sestavil vlado Stojan Protič iz radikalnega narodnega, jugoslovenskega in muslimanskega kluba ter Radičeve stranke.

Kdo bo novi finančni minister?

Zagreb, 5. »Novosti« poročajo iz Beograda: V političnih krogih vlada gotovo prepričanje, da bo naslednik pokojnega Stojanovića sedanjí minister za notranje stvari Draškovič. Ko pa bo Draškovič prevzel finančno ministrstvo, bodo zahtevali demokrate, da prevzame ministrstvo za notranje stvari Svetozar Pribičević. V tem primeru bi prevzel ministrstvo prosvete prof. Kumandi.

Beograd, 5. Finančni minister bi imel postati Vela Veljković, zdi se pa, da on tega portfelja ne bo hotel sprejeti. Danes popoldne bo seja demokratskega kluba glede osebe, ki naj bi prevzela to mesto.

Poziv poslancem.

Beograd, 5. Predsedništvo konstituantne pozivlje vse poslance, da pridejo 9. t. m. v Beograd, ker morajo pred sejo konstituantne delati klubi.

Iz stranke.

Sestanek zaupnikov in zaupnic kraljevine organizacije JSDS v Ljubljani bo prihodnji terek dne 11. tm, ob 8. zvečer v mali dvoraní Mesinega doma, na kar se že danes opozarja.

Seja kraljevnega odbora JSDS v Ljubljani bo prihodnji ponedeljek, dne 10. tm, ob 7. zvečer na Turjaškem trgu št. 4, prvo nadstropje, na kar se odborniki že danes opozarjajo. Dnevni red izredno važen.

Sodruzi in sodružice, pozor! Ljubljanska kraljeva organizacija JSDS je založila »Odkupnice«, t. j. novoletna voščila po 5 K v prid organizaciji. Sodruzi in sodružice, zlasti pa zaupniki in zaupnice se naprošajo, da vzamejo odkupnice v razprodajo. Dobe se pri sodružici Strosenovi, blagajničarki kraljevine organizacije, Turjaški trg št. 4-I.

Vestnik Svobode.

Podružnica del. izobraževalne zveze »Svoboda« v Celju sklicuje svoj 3. redni občni zbor v nedeljo, dne 9. januarja 1921 točno ob 8. uri popoldne v prostorih gostilne pri Zelenem travniku. Dnevni red: Poročilo predsednika; poročilo tajnika; poročila blagajnika; volitev novega odbora; raznoterosti. Opozarja se vse člane, prinesejo člansko izkaznico s seboj, ker sicer bi se jim zabranilo vstop ter da se za gotovo vsi zborovanja udeležijo. Polno številnost. — Odbor.

Sijaino finančno gospodarstvo.

Iz Belgrada javlja »Jutarnji List«, da je podpisana pogodba med finančnim ministrom in Narodno Banko kraljevine SHS (našo državno banko), glasom katere posodi Narodna Banka finančnemu ministru 2 in pol milijarde dinarjev, finančno ministrstvo pa zastavi za to svoto nekaj državnih posestev, v prvi vrsti gozdov.

Dve in pol milijarde dinarjev je po našem računu deset tisoč milijonov kron. Narodna Banka tega denarja seveda nima, ampak ona bo izdala na ta račun nove bankovce, Rotacijske mašine se bodo vrtele v Zagrebu, v Pragi in v Parizu noč in dan, in denarja bo zopet v ministrskih blagajnah kot pečkovi.

Seveda ni treba vprašati, koliko bo ta denar vreden!

Naše finančno gospodarstvo se vodi kakor v bankerotni Avstriji. Papir in papir in zopet papir! Danes smo vsi priča, kam je tako gospodarstvo pripeljalo Avstrijo, kjer sto kron ni vredno niti enega poštenega švicarskega franka. V Belgradu pa hočejo iti, kakor izgleda, po vsi sili popolnoma isto pot!

Kakšne posledice bo imelo neprestano tiskanje denarja? Ker je denar samo nakaznica na gotov kvantum blaga, je jasno, da mora biti nakaznica toliko manj vredna, kolikor več jih pride na isti kvantum blaga. Če je denarja samo toliko, da pride na 1 kg moke samo 1 krona, potem velja 1 kg moke samo 1 krono. Če pa natisnem dvakrat toliko kron, kakor jih je bilo prej, potem prideta na isti kilogram moke 2 kroni namesto ene. Z drugimi besedami: Moka se podraži za eno krono.

Z moko vred se podraži tudi vse drugo. Podraži se meso, podraži se obleka in delavske in uradniške plače se morajo vsled tega zvišati. To je popolnoma naravno.

Z izdajanjem novega papirnatega denarja se torej splošni finančni položaj ne izboljša. Papirnaté nakaznice (denar) niso noben denar, dokler povišanju števila denarnih enot ne odgovarja tudi število produciranih blagovnih enot.

Odgovor Trboveljske družbe.

Ves brezvestni kapitalizem, ki sloni na advokatskih zofiznih, se izraža iz dopisa Trboveljske družbe, katerega je v terek popoldne hitela poslati na znani vladni ultimati. V dopisu družba ogorčeno izjavlja, da vlada nima nikake zakonite podlage, da bi smela predpisovati višino mezd oziroma cene bremozu. Dalje pozivlja ta družba, uat komisita, ki ima pregledati družbino poslovanje in knjevodstvo konča napozneje v desetih dneh svoje delo. V komisiji na odklanja družba zastopnike konzumentov. Kot argument za to odklonitev navaja izgovor na delstvo, da tudi železnice nikdar ne pritegnejo svojih glavnih interesentov o priliki povišanja tarifov.

Dalje si v dopisu družba pridržuje pravico uveljaviti sama premo govne cene od dneva, ko delavstvo nastopi delo. Družba slednič ugovarja zlasti temu, da bi se delavstvo pritegnilo k razpravam, ker bi to povzročalo diference med nio in delavci! Družba je tudi proti stalnosti take komisije ker ni za to legalne podlage in praktične potrebe!

V tem zares klasičnem odgovoru Trboveljske družbe vladi se zrcali ne-le kapitalistična brezvestnost namram vsej javnosti in posebej še nambram delavstvu, marveč sploh tudi cinčno omalovaževanje vladne avtoritete in njenih posredovalnih predložov! Boljšega primera kapitalistične profitariske brezvestnosti nam pač ni treba iskati še drugod. Iz te izjave je razvidno, da se Trboveli-

Tega v Belgradu ne uvidijo!

Redno državno gospodarstvo zahteva siedečo pot: Država daje denar uradnikom, vojakom in svojim liferantom. Ti dajejo denar kmetom in obrtnikom in delavcem, da pokrijejo svoje življenske potrebe. Kmetje, obrtniki in delavci in sploh vsi produktivni stanovi, ki zaslužijo, pa dajejo državi denar v obliki davkov. To je denarni krvotok kakor v človeškem telesu: Od srca polje kri po enih žilah v telo in iz telesa teče po drugih žilah zopet nazaj v srce.

Karkoli ta krvotok moti, to je nezdravo in vodi v pogubo.

Izdajanje papirnatega denarja je podobno vbrizgavanju tuje krvi ali tujih snovi v človeško telo. Kar je v zdravnikovih rokah vbrizgalnica, to je v rokah države (iskarska rotacijska mašina, Kadar začno zdravniki vbrizgavati morfilj, potem že vemo, kje smo.

Tako pa pri nas ne sme iti dalje. Naša država je res dovolj bogata, da jo tudi eden ali dva taka brezupna in brezmišlena koraka, kakor je novo tiskanje denarja, ne morejo uničiti. Ampak predaleč naj gospodje le ne gredo!

Zato mora biti glavna naloga finančnega ministrstva, da nam enkrat jasno in odkrito pove: Koliko se plača davkov? In če davčna svota niti z daleka ne zadošča za kritje najprimitivnejših državnih potreb, potem je treba pač davke zvišati sam in tistim, ki to preneso. Ko bi bilo nekoliko dobre volje pri merodajnih gospodih, bi bili že zdavnaj lahko davčno zagrabili tiste bogatine, katerih v državi mrgoli, in potem bi cena našega dinarja v Švici ne bila taka kakor je danes. Danes velja 100 dinarjev 16 švicarskih frankov. Jutri mogoče že mnogo več; seveda bo tudi dolar dražji in ves denar tistih dežel dražji, od koder mi potrebno blago uvažamo. Posledica: Novo povišanje in skakanje cen!

Dočim se na tak način rušijo glavne podlage gospodarskega življenja, se pa poslanci pripravajo o vlevažnem vprašanju: Kdo bo državni podtajnik! Taki ljudje so za pobiti!

izpolni upravičene socialne zahteve delavstva, torej tisočlavo mase naroda, zahteve ki jih je vlada sama spoznala in priznala. Upravitičenim? Ali je ob takih razmerah potem še soloh mogoče govoriti o kaki resni in uspešni socialni politiki države? Reči moramo, da ne! Ali o vladni avtoriteti?

Politične vesti.

+ Novoletna voščila. Divši ministrski predsednik dr. Vesnić je poslal italijanski ministromu Olottitu in Sforzi novoletna voščila. To je bilo lepo od njega, Brzajavka, ki je prišla iz Rima izraža nado, da se čimprej ustvarijo kar najpriručnejši odnošaji med Italijo in Jugoslavijo. To je zopet lepo od Lahov.

+ Vesnić obolel. Zdravstveno stanje dr. Vesnića zelo skrbi njegove prijatelje. Dr. Vesnić bo v najkrašem času odpotoval na Dunaj, da se posvetuje s specialisti za srčne bolezni.

+ Razmerje med Jugoslavijo in Avstrijo. Na seji avstrijskega zunanega odsojaka je zvezni kancler dr. Mayer izjavil, da se je razmerje med Avstrijo in Jugoslavijo izboljšalo.

+ D' Annunzio gre. »Temps« javlja z Reke: D' Annunzio zapusti jutri Reko. Kam pojde, še ni znano. (Tudi ni zanimivo. Op, uredi.) D' Annunzio je zelo vznemirjen radi tavnine, ki jo je izvršilo v njegovi pisarni nekaj arditov, Arditi, ki so jim poveljevali mornarski podčastniki, so vstopili v omaro in oplenili nekaj milijonov denarja, kakot tudi listine o D' Annunzиеvem podjetju.

+ Pred objavljenjem korespondence med Srbijo in Grško. V parlamentarnih krogih se govori, da bo ministrski predsednik Pašić priložil korespondence med našo in grško vlado iz leta 1914 in 1915. Iz te korespondence se bo lahko videlo, kdo je kriv, da se ni sklenila zveza med Srbijo in Grško.

+ Romunski domeni. Romunska vlada demontira vesti o delni mobilizaciji in mlilitarizaciji železnicev za boj proti Rusiji.

+ Železničarska stavka v Avstriji je končana. Stavkujoči nameščenci južno železnice so danes popoldne po poročilu na Dunaj odposlanih zaupnikov, da jim bodó po njih zahtevi takoj izplačali predjem po 1000 kron, sklenili stavko takoj končati in vzpostaviti promet obkolje! Na progri državne železnice se vzpostavi promet jutri ob šestih.

+ Odooslanstvo neodvisnih socialistov. Iz Odanskega je dospelo v Varšavo, da priučni položaj na Poljskem. Na ta način namerava uspešneje voditi boj proti nemškim nacionalistom in Odanskim.

+ Dr Lemež in komunisti. Kakor poroča ljubljanska »Jugoslavija«, namerava dr. Lemež izstopiti iz komunistične stranke. Od druge strani pa čujemo, da se namerava pridružiti narodnim socialistom in da je že odpočel tozadevna pogajanja.

+ Obsojeni komunisti. Poljsko sodišče v Mlavi je obsodilo 12 komunistov na smrt a 28 na prisilno delo.

+ Krvav spopad s komunisti. Včerašnjega pogreba komunističnega voditelja Hoffmanna v Flensburgu, ki ga je policija ustrelila na boku, se je udeležilo veliko tisoč delavcev in delavk. Vršla sta se dva komunistična shoda, potem pa je šlo okoli 400 komunistov pred kasarno, v katero so hoteli vdrati. Policija je najprej streljala v zrak, ko pa so demonstranti ob 23. pri zunanjih vratih vdrli v kasarno, je policija streljala ostro ter je bilo pri tem 7 ubitih in 22 ranjenih. Tudi en policijski uradnik je ranjen. Arestiranih je bilo 40 oseb. Ze počasi so večinski socialisti razširjali letake, da se hočejo ločiti od demonstrantov. Sedaj je v Flensburgu zopet mir.

+ Angleški delavci proti boljševizmu. »Journal« javlja iz Londona, da je delavska stranka objavila razglas vsem socialistom in komunistom sveta, v katerem se moskovska internacionalna obsoja, Moskovska internacionalna nima niti veljopoteznosti niti trajnosti toliko, da bi si zagotovila obstoj internacionalne. Manifest protestira proti neopravičenemu vmešavanju moskovskih voditeljev v narodne organizacije, katere bi radi spravili v svojo odvisnost.

Dnevna kronika.

Nakupovalne zadrage državnih uslužbencev.

S prvimi januarjem smo dobili uredbo, ki se bo, pravilno izvršena, pokazala kot izpolnitev ene življenjskih potreb velikega dela našega proletariata: naših državnih uslužbencev. Je to „Uredba o nakupovalnih zadrugah državnih uslužbencev in o savezu nakupovalnih zadrug državnih uslužbencev“, objavljena v št. 292 „Službenih Novin“ od 30. decembra pr. l.

V naslednjem objavljamo nekaj najvažnejših določil te uredbe:

Člani posameznih zadrug morajo biti vsi, aktivni in vpokojeni državni uslužbenci, člani morejo postati tudi rodbine umrlih državnih uslužbencev bodisi da dobivajo kakšno podporo oziroma penzijo ali ne. Vsaka zadruga mora imeti najmanj deset članov.

Namen zadrug je nabava živih in drugih potrebščin za osebno in hišno vporabo, to pa le za člane zadrug.

Deleži so razmeroma mali namreč 100 din. in odgovarja vsak član zadruga za njene obveznosti najmanj do zneska, ki odgovarja vplačanemu deležu.

Rezervni fond za kritje eventualnih izgub zadruga je obvezen za vsako zadrugo.

Osnovanje zadrug je olajšano s tem, da odpade vsako predhodno dovoljenje od strani oblasti, pač pa je treba izvršiti vpis osnovane zadruga v zadrugni, kjer pa tega ni, v trgovski register.

Izstopiti ne sme noben član zadruga, člani morejo ostati tudi oni, ki so izstopili iz državne službe seveda le pod pogojem, da sami ne začno vršiti poslov, ki jih vrši zadruga. Upravni odbor mora izključiti člana, ki je trgoval z robo nabavljeno pri zadrugi.

V Savez zadrug državnih uslužbencev morajo vstopiti vse gori omenjene zadruge, izjemoma pa morejo postati njegove članice tudi zadruga uslužbencev samoupravnih korporacij in komor. Za vsakih 100 članov mora vsaka zadruga prevzeti en delež saveza po 500 din. — In odgovarja za obveznosti saveza za najmanj dvakratno vsoto podpisanih deležev.

Namen Saveza je nabava živeža svojim članicam, lastna proizvodnja pojedinih potrebščin in v to svrhu graditev tvornic itd., organizacija asokuriranja zadrugarjev za starost, onemoglost, dovoljevanje kreditov zadrugarjem itd.

Kapital Saveza tvori poleg dr. tudi ena desetinka mesečne draginske doklade državnega uslužbenca-zadrugarja. Te desetinke odtrgava mesečno državna blagajna in sicer skozi pet let.

Olajšave, ki so dovoljene tako zadrugam kakor Savezu zadrug pri njih poslovanju, so jako dalekosežne: 1. Zadruga in Savez se oproste vseh taks za osnovanje, za potrdilo pravil, knjig in pristojbin za overovanje podpisov in sploh za vse posle, ki jih imajo z državnimi ali občinskimi oblastmi. 2. Zadruga in Savez se oproste davka in vseh doklad glede dela, kapitala in dohodkov. 3. Zadruga in Savez plačajo minimalne tarife za prevoz robe in drugih predmetov, katere sprejemajo ali pošiljajo po železnicih ali ladajah. 4. Revizorji Saveza imajo na svojih službenih potih prosto vožnjo na državnih železnicah in ladajah. — 5. Ministrstvo financ bo odstopalo Savezu devize za njegove nabavke iz inozemstva po najpovoljnejšem kurzu, po katerem jih država sama more dobiti. Država bo, v kolikor bo to mogoče, odstopala Savezu in zadrugam brezplačno prostore potrebne za njih poslovanje in zemljišča za zidanje potrebnih jim zgradb. Premog in drva iz državnih rudnikov in gozdov se bo Savezu in zadrugam dajal po režijskih cenah.

To v kratkem uredba, ki jo toplo pozdravljamo, vsaj bo velika olajšava v borbi za vsakdanji obstanek državnemu uslužbencu, ki je s svojo malo plačo, ki nikakor ne odgovarja draginski razmeram, postal

danes skoro brez izjeme še večji proletarec, kot vsaki drugi delavec. Pozno je izšla ta naredba, toda hitro inicijativno organizatorično delo bo moglo tudi tukaj mnogo koristiti: ne samo zadrugarjem samim nego tudi državi, ki stoji in pade s svojo upravo. Dobra državna uprava je posledica pridnega dela državnih uslužbencev, ti poslednji pa imajo pravico zahtevati od države, ki reflektira na njihovo delo, da se ona briga zanje in to pred vsem v gnotnem oziru.

Pričakujemo od nove vlade, da ne bo podpirala samo zadrug državnih uslužbencev, ampak da bo na sličan način olajševala obstoj tudi delavskemu zadrugništvu. Gospodarski dobrobit je vodilna misel delavskemu pokretu. Pomagajte delavstvu v njegovem boju za vsakdanji kruh in ne bo vas preklinjalo.

Strasno! Uradno se poroča: Beherajska »Tribuna« od 22. dec. piše, da je v Črnogori proglašena splošna stavka, ter da so zaprte vse trgovine in hoteli, ker ne-čejo plačati davkov. Po natančnih informacijah, ki so se podvezle, je ta vest ne-točna in tendenciozna. Iz kabineta notranjega ministrstva K. B. 10. od dne 4. januarja 1921. — Ta kabinet ima veliko dela!

O trboveljski premogokopni družbi prihaja »Slovenec« od 6. januarja t. l. daljše poročilo. O tem »posojilcu« bomo prinesli jutri daljši članek, katerega smo morali danes vsled pomanjkanja prostora odgoditi.

Zgradba vseučilišča v Beogradu. Za zgradbo univerze je deponirana vsota 20 milijonov dinarjev. Poleg tega je dobila univerza še 100.000 dolarjev za zgradbo univerze od Carnegievega instituta. S tem je dana možnost, da se čimprej prične graditi vseučilišče. Univerza bo obstajala iz 14 poslopij: rektorat, pravna, filozofska fakulteta, geografski inštitut, fizikalni in kemični inštitut, tehnična fakulteta itd. Čuti se potreba, da se čimprej dovrši delo za regulacijo terena. Ker je dosedaj kupljenega za zgradbo univerze premalo prostora, bo morala država odkupiti še nekaj zasebnih parcel.

V Dolni Lendavi v Prekmurju, tako so poročali nekateri listi, bi se moral dne 18. in 19. t. m. vršiti nekakšni kmetijski in delavski kongres ob sodelovanju vlade in oblasti, kjer naj bi se ustanovila »prva kmečka in delavska zbornica.« Izvemo, da gre tu le za čisto navaden klerikalni shod in vlada o kakem »sodelovanju« ali »ustanovitvi« kmetске in delavske zbornice ne ve ničesar. Vest je bila torej zgolj klerikalna reklama.

Odtegnitev denarja iz prometa. Istočasno s povlačenjem 10. 2. in 1. kronskih bankovcev bodo potegnjeni iz prometa tudi železni novci po 2 in 20 vinarjev.

Radi pomanjkanja 5 parskih znamk se bodo smele uporabljati za frankaturo tiskovin v notranjosti diagonalno prerezane 10 parske znamke. Na posameznih pošiljkah ne sme biti več kot ena polovica.

Prepovedano bolgarski list. Notranje ministrstvo je za našo državo prepovedalo bolgarski list »Zarja«, ki prinaša tendenciozne vesti o naši državi.

Sanatorij »Leonšček« naznanja, da se je zvišala z novim letom dnevna oskrbovalnina za I. razred na 150-200, za II. razred 100 K. Obenem izjavlja uprava, da se sprejemajo bolniki z vsakovrstnimi boleznimi razun nalezljivih. Volitev zdravnik je prosta. Opozarja se na novo urejeni porodniški oddelk. Hišni zdravnik je vedno na razpolago.

Tedenski izkaz. V tednu od 26. decembra do 31. decembra se je rodilo v mestni občini ljubljanski 31 otrok (2 mrtvorojenca), umrlo pa je 15 oseb (2 tuja) in sicer: za letko 1 tudec, radi mrtvouda 1 domačin, radi nezgode 1, radi samomora tudi 1, za različnimi boleznimi pa 11. Za kužnimi boleznimi je obolelo: za ošpicami 1 vojak, za grižo 1 vojak, za vrtico 2 osebi.

Poštni glasnik. Pod tem naslovom je začel z dnem 1. t. m. izhajati v Ljubljani mesečnik kot stanovsko in strokovno glasilo »Zveze poštinskih organizacij« Slovenije v Ljubljani.

Org. voj. invalidov podružnice na Vrhniki se najtopleje zahvaljuje krajevni org. JSDS na Vrhniki za prireditev Silvestrovega večera, ki je vrjel v korist voj. inva-

lidov in vdov visok prispevek 1340 K. — Ostanemo hvaležni vrhniki invalidi.

Novo zdravilišče za letične ustanovi zagrebška mestna občina prihodnje leto v zagrebški okolici. Občina je določila v ta namen 700.000 K, vlada pa 600.000 K. Zdravilišče bo namenjeno v prvi vrsti za siromašne sloje.

Nenavadno zanimiva tatvina slanice. Nedorasi, od 12—17 let stari otroci, ječki in punčke iz Zelene jame so na rampi glavnega kolodvora prišli v vagon, ki je bil poln slanice. Vzeli in odnesli so domov okoli 100 kg slanice v vrednosti 4800 K. Ko so pozneje vagon na tehničar iztehtali, so pa ugotovili, da je v vagonu še 140 kg slanice preveč, kot jo je bilo označeno v vozni listu. Otroci pa tatvino priznavajo!

Hotelski tat. V nekem hotelu Kolodvorske ulice je prenočeval delovodja Ivan Čentič iz Kranjske gore. Zelo izrizen pod imenom »Bato iz Srema«, mu je po noči odnesel 8000 K ter nato izgubil brez sledu iz Ljubljane.

Steinbeiss umrl. Kakor piše »Jugoslovenski Lloyd«, je umrl 28. decembra m. l. v Brannenburgu v Gornji Bavarski po kratki bolezi v 81. letu dr. ing. Oton Steinbeiss lastnik naše največje lesne industrije v Bosni, katero so hoteli naši kapitalisti pred kratkim prodati, kar je povzročilo med prebivalstvom po celi Jugoslaviji splošno ogorčenje.

Kulturni vestnik.

Slavist Ernst Denis umrl. Znan slavist in historik profesor pariške Sorbonne Ernest Denis je 5. t. m. v Parizu umrl na težki operaciji. — Ernest Denis je bil rojen 3. januarja 1849 v Južni Franciji. V svoji mladosti je prepotoval vso Evropo in se na potovanju zelo zanimal za zgodovino slavskih narodov, posebno češkega naroda. Temu študiju je tudi posvetil vse svoje znanstveno delovanje. Konec češke samostojnosti in Češka po Beli gori sta glavna njegova dela in tudi največjasna dela o dveh velevažnih dobah češke zgodovine.

Leta 1896. je bil Denis imenovan za profesorja novejših zgodovine na Sorbonni. Velike važnosti je tudi njegovo delovanje za časa vojne med Francozi za spoznavanje češkega in jugoslovanskega ljudstva. Lani je v Parizu ustanovil znanstveni inštitut, ki naj bi bil znanstveno središče za spoznavanje slovanskih narodov in njihove zgodovine. V novembra m. l. je Denis prispel v Prago vsled znanstvenega delovanja, a so je moral vsled boleznij predčasno vrniti v Pariz. Znanstveni svet je z njim zerbil veliko.

Iz gledališke pisarne. Znameniti moskovski »Hudožestveni teater« (umetniško gledališče), ki je gostoval z ogromnim uspehom v Zoliji in v Beogradu se muči te dni v Zagrebu. Zanimanje za predstavje raste od dne do dne. Med gosti se nahaja: prvi ruski igralec Kačalov, gospa Knipper-Chehova, Masalitmov, Germanova, Tarhanov in drugi. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je pridobila »Hudožestveni teater« za tridnevno gostovanje. Ker so stroški ogromni, je uprava primorana, zvišati vstopne cene za 250%. Gostovanje se bo vršilo v opernem gledališču dne 11., 12. in 13. januarja. 11. januarja Čehova »Striček Vanja«, 12. januarja »Jesenske gosle Surgučeva«, 13. januarja literarno - umetniški večer. Podrobni programi bodo še objavljeni. Vstopnice za vse tri predstave se dobe od 6. januarja dalje pri dnevnih blagajni v opernem gledališču. O priklji gostovanja bo izšel »Gledališki list« bogato opremljen s slikami članov »Hudožestvenega teatra«, s scenami iz posameznih vprizoritev ter z obširnimi članki o znamenitem gledališču. Stevilka bo stala 20 K.

Na recitacijski večer, ki ga prirede nočoj ob 8. v Mestnem domu mladi slovenski umetniki gđ. Gorčeva in gđ. Lipah in Melihar, danes ponovno opozarjamo. Spored obsega lepe točke iz »slovenske moderne«. Prireditelj je bila namenjena v korist Dijaškim zadrugam v Pragi in Brnu; ker pa je zahtevala financa iste pristojbine kakor za veselice in bi bil tako prebitek nemogoč, so se prireditelji odločili, vstopnino sploh opustiti in prirediti večer ob prostem vstopu.

»Nova Evropa«, št. 14. »Nove Evrope«, s katero je zaključena prva knjiga, ima sledečo vsebino: B. Lazarevič: Ujednjenje i jedinstvo. — J. Kolbe: Putem Jugoslavije. — M. Grol: Posle Venecelosa. — H. Vendl: Jugosloveni in nemački »Drauge«. — M. Murko: Nerusi in Rusiji. — M. Osmanagić: Muslimani na izborima. — J. Bellin: Ulica banjska za naš privredni život. — M. Čurčin: Pesma seljaka. —

Prva knjiga obsega 480 strani z zelo bogato vsebino, Nekaj izvodov je še mogoče dobiti in velja cela knjiga 120 K. Prva knjiga »Nove Evrope« je bila tiskana v 3500 izdavih. Druga knjiga prične izhajati, kakor smo že poročali, 21. marca 1921. leta. Naročnina za celo knjigo 140 K. Naroča se pri upravi »Nove Evrope« Zagreb, Pretradovičev trg 9.

Gospodarstvo.

PROMETNE OMEJITVE.

1. Južna železnica v Jugoslaviji: a) Za Maribor glavni kolodvor je zaprt tovorni promet izvzemši živad, premog, režijske in vojaške pošiljke, dalje one za tvrde Götz, Scherbaum, skladišče Balkan ob Scherbaumovi dovlačilnici, Ludvik Franz paromlin in Josip Rosenberg paromlin. b) Za Trbovlje, Hrastnik in Zagorje je ukinjeno sprejemanje jamskega lesa. c) Za Zagreb južni kol. je zaprt tovorni promet v vozovnih nakladah izvzemši premog, režijske in vojaške pošiljke ter one za več dovlačilnic. d) Za Sisak loko je zaprt tovorni promet v vozov. nakladah izvzemši premog, režij. in vojaške pošiljke ter one za dovlačilnice tvornice tanina.

2. Državne železnice v Jugoslaviji: Ekspresna roba se prevzema do teže 250 posamezni komadi pa smejo tehtati čez 75 kilogramov. — Vsled rudarske stavke je ukinjeno sprejemanje blaga vsake vrste v vozovnih nakladah za vse postaje in čez vse proge državne železnice preko Zagreba in Siska izvzemši živad, brzopokvarljivo blago, premog, režijske in vojaške pošiljke, dalje živila za gradsko aprovizacijo v Zagrebu proti potrdilu gradske aprovizacije, da je blago namenjeno prehrani Zagreba. Drugo je sprejeto blago se še odpošlje. Reekspedicije so na drž. žel. le dovoljene, ako se izvrši nova predaja v razkladalnem roku, sicer se pošiljka proda.

3. Italija: a) Blago ukazano carini v Milano Porta Caribaldi. b) Kosovno blago. c) Tovorno blago izvz. živila in zdravila v Opatijo-Matulje.

4. Avstrija: Dovoljena so živila vsake vrste z direktnimi tovornimi listi ter selitve. Tovor za progo Spilje-Radgona je prost; preko Radgone je promet že prekinjen. Reekspedicije za Poljsko so v Češkoslovaški prepovedane.

5. Brzovozni in tovorni promet preko Dunajskega Novega mesta v smeri proti Madžarski je začasno ukinjen.

6. Z Bolgarijo je razun Orient-Expressa še ves promet prekinjen.

7. Za inozemstvo se sprejemajo izvzemši češkoslovaški tovor, ki je prosti samo one pošiljke, za katere se je izdalo transportno dovoljenje. Ako pa je dotična proga drž. želez. začasno sploh zaprta, izgube dovoljenja svojo veljavnost. Na želez. ministrstvo ali direktorje drž. žel. naslovljene in režijske pošiljke, premog in selitve ne potrebujejo prevoznih dovoljenj.

Brez denarja je Turška. Zadnji mesec vlada sploh ni izplačala svojih nameštencev. Visoka Porta je prošila antantne države, naj bi ji dovolile razpolagati s 400.000 zlatimi livrami, ki so deponirane v Otomanski banki in so namenjene izplačilu obresti notranjih vojnih dolgov. Antanta je dovolila, ali le pod pogojem, da uporabi vlada ta denar izključno v svrhe svojih financ in da sme antanta nadzorovati uporabo.

Ameriški poljski pridelek. Tajnik zveznega državnega poljedelskega oddelka v Washingtonu je o ameriškem poljedelskem pridelku v l. 1920. podal poročilo, v katerem pravi, da je bil pridelek izvanredno dober. Pridelek koruze znaša 3,199,000,000 bušjev (bušel) je malo manj kot naš mernik) ali štiri petine vse koruze na svetu. Sladkega krompirja so pridelali 106,000,000 bušjev; pridelek sladkega krompirja prekaša pridelke prejšnjih let. Pridelki riža znaša 52,000,000 ali eno četrtino več kot se je pridelalo katerokoli leto prej. Pridelek tobaka znaša 1,476,000,000 funtov. Pridelek sladkorne pese je za eno tretjino večji od prejšnjih let. Pridelek sirka, iz katerega pridelujejo sirup, je bil za 18 odstotov večji kot leta 1919. Pridelek krompirja je bil samo enkrat v zgodovini Združenih držav večji, ves pridelek krompirja se cenil na 421,000,000 bušjev. Ovsa se je pridelalo 1,444,000,000 bušjev. Pridelek sena se cenil na 88 milijonov ton, jabolk 236 milijonov bušjev. Pridelek pšenice, ječmena, aide, breskev, zemeljskih orehrov, fižola, graha, lana, bombaža je nekoliko manjši kot l. 1919, toda večji kot prejšnja leta. Število goveje živine je nekoliko manjše kot je bil l. 1919., toda za 18,314,000 večje kot je bilo pet let pred

izbruhom svetovne vojne. Cene poljedelskim produktom so l. 1920. začele rapidno padati, dočim se tako rapidno padanje pri industrijskih produktih ni pojavilo. V primeri z l. 1919. je vsled tega cena vsega poljskega pridelka v l. 1920. bila za 3 milijarde dolarjev manjša. Farmanska zveza zahteva, da se vzpostavi direktna zveza med producenti in konsumentii in se v to svrhu podpira zadržno trgovino med farmarji in konsumentii.

Društvene vesti.

Centrala splošne org. voj. inv. za Slovenijo opozarja vse svoje člane invalide, ki se nahajajo v zavodih kr. invalidnih šol, da se organizirajo v svojih političnih okrajih nahajajočih se podružnicah in povorjeništvih, ker le tako bode centralna uprava razbremenjena ogromnega dela.

Poslano.*

TRBOVELJSKA PREMOGOKOPNA DRUŽBA.

Od ljubljanskega zastopstva Trboveljske premogokopne družbe smo prejeli z ozirom na časopisne komentarje o emisiji novih delnic naslednje poročilo:

Družba ima formalno še svoj sedež na Dunaju in je tedaj še potrjena tudi avstrijskim zakonom; centralna vlada v Beogradu namreč še ni rešila prošnje družbe, da se ji potom pogajanj z avstrijsko vlado omogoči prenos sedeža v Ljubljano brez velikanskih žrtev, katere bi zahtevala Avstrija; ta namreč stoji na staljišču, da mora družba v Avstriji likvidirati in si pridržuje obdavčenje likvidacijskega dobička, imovinske oddaje itd. Prenos sedeža pod temi okoliščinami je za družbo neizvedljiv. Pri tem se gre tudi za to, da se brez velikih žrtev reši razne penzijske fondre, ki so deponirani v Avstriji. — Družba bo svoj sedež preselila v Ljubljano, kakor hitro se rešijo ta vprašanja.

Treba je dalje upoštevati, da je pri družbi v zelo spnatni meri vdeležen avstrijski in nevtralni kapital, posebno francoski, in da zastopniki teh delničarjev seveda v prvi vrsti zastopajo interese letnih. Francoski delničarji imajo odločilni vpliv na družbo in s tem mora tudi naša vlada računati.

Dalje imajo francoski posestniki obli-gacij na družbinih posestvih vključeno ca. 20.000.000 fr. posojila, katero se obrestuje in plača v zlatu; pri sedanjem stanju valute in z ozirom na določbo senžermenske mirovne pogodbe je to za družbo ogromno breme. Razume se, da Francozi radi toplih oči naše vlade ne odstopijo od svojih knjižnih pravic. Vsled vojnega stanja je vsaki plačati velike zaostanke od l. 1914 dalje, ki znašajo 4.000.000 frankov v zlatu. Obstoj družbe je odvisn od tega, kako se to vprašanje s sveta spravi; gre se pri tem za svojo, ki presega 100 milijonov SHS kron. Po dolgih pogajanjih so se Francozi odpovedali plačila zaostankov v zlatu proti t. m., da se jim odstopi 44.000 delnic nove emisije.

Od 120.000 novih delnic dobe tedaj Francozi 44.000 komadov; stari delničarji imajo pravico do treh novih delnic za 10 starih in dobe 36.000 delnic, jugoslovanska skupnina dobi 30.000 komadov, s čimer za emisijo delnic pa obdrži 10.000 komadov, skupaj tedaj 120.000 delnic. Glede emisije in razdelitve delnic so potrebna pogajanja s tremi državami; po dolgih pogajanjih se je dosegel ta kompromis, in pri tem se je Jugoslaviji odkazalo še 10.000 delnic več kot je bilo prvotno namenavano in mogoče. Pri določitvi emisijskega kurza se je moralo ozirati na stare delničarje, katerih interese ste štitiiti avstrijska, posebno pa francoska vlada; vrh tega je treba seveda ozir jemati na stanje kurza delnic na inozemskih borzah. Vspricho tega kurza je emišijski kurz še vedno zelo ugoden. Končno pa družba novih delnic ni izdala za to, da subskribenti izrabijo diferenco med emišijskim in dnevnim kurzom, ampak le za to, da se okrepi v svrhu poravnave starih obvez in ogromnih bančnih dolgov, ki so nastali po velikih izgubah družbe od prevrata dalje.

Družba je danes bolj nacionalizirana kot katero koli drugo večje industrijsko podjetje v Sloveniji; francoski in jugoslovanski delničarji imajo v upravnem svetu večino, pri reprezentanci je skoro izključno slovensko osebje, na rudnikih pa tujerodni element percentuelno ne pride v poštev.

• Za vsebino je uredništvo odgovorno v znišju zakona.

Pozor sl. občinstvo!
Oglejte si razstavo fino izdelanih v izloži g. J. Gričarja v Ljubljani, Selenburgova ulica se nahajajočih čevljev. Delo iz najfinejšega nanja na roko po dunajskih vzorcih.
M. PETERNA, čevljarški mojster
Celovška cesta št. 89
v saloni znane gostilne Vodnik.

2 motorna kolesa,
2 godbena avtomata,
2 velika gramofona,
6 živalnih strojev,
več dvokoles
v prav dobrem stanju, se ceno prodaja:
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

A. STADLER & V. TRATNIK
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25 (vhod skozi vežo).
trgovina z galanterijskim blagom na debelo in drobno.
Različna mila in druge toaletne potrebščine.
:: Mizarski klej (lim) vedno v zalogi. ::
Najnižje cene. Postrežba točna.

Eriavec & Turk, Splošna ključavničarska in mehanična delavnica se je otvorila. Sprejema splošna popravila pisalnih in živalnih strojev, kontrolnih blagajn itd.
trgovina z železnino pri »Zlati lopati«
preje Hammerschmidt, ecc.
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7, nasproti Krizanske cerkve.

Fr. Lebar & L. Tišler
Jenkova ulica 9.